

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb

Medlemstidning - VÅREN 2019

Forskarporträttet: Gösta Ullberg

Gun Olsson om sina 3 pappor

Det hände i vår tid
- John Ehn berättar
om sin farmors
levnadsöde

Innehåll

Verksamhetsberättelse.....	3
Rapport från släktforskardagarna i Växjö.....	4
DNA-test - Vad ska jag välja?.....	5
Sveriges befolkning 1940 i Arkiv Digital.....	5
Farmor Annas livsöde	6
Sveriges dödbok.....	7
Sveriges befolkning 1985.....	7
Nu har Gun tre "pappor".....	8
Mer om pinnen.....	9
Hitta lätt bland flygbilderna med ny karta.....	9
Ekonomiska kartor till salu	9
Pensionat Bogesund.....	10-11
Forskarporträttet: Gösta Ullberg	12-13
Minnen från Gällstad och Grönahög	15

Bäste Medlem

Nu är det dags att betala medlemsavgiften. Vi bifogar en inbetalningsblankett

Glöm inte att meddela om du har flyttat, **eller fått nytt postnummer**, så vi kan skicka medlemstidningen till rätt adress!

Meddela också gärna din e-postadress, så vi lättare kan skicka information

OBS!

Tänk på att skriva avsändarens namn på inbetalningen, annars vet vi inte vem som betalat!

ORD FRÅN ORDFÖRANDE

Anna-Lena Hultman

Efter att under ett stort antal år ha blivit mer och mer begränsad på grund av värk i höften, blev det till slut aktuellt med operation. Den 16 nov skickades en remiss till Borås och den 26 nov fick jag träffa en läkare där. Man har ju hört talas om de långa köerna, så jag förberedde mig på månader av väntan. Så blev det inte, för redan 20 dec blev jag kallad till Skene lasarett för inskrivning. Operation den 7 januari. Hemresa den 8 januari och då kunde jag gå med krycka upp för trapporna här hemma. Jag är full av beundran för den svenska sjukvården och särskilt Skene lasarett. Nu gör jag framsteg varje dag och skall snart vara rörligare än på många år.

Hösten och början av året blev det alltså mycket hemmasittande och till följd av det en massa släktforskning. Alla träffar efter DNA-testningarna har fått mig att inse att det finns mycket mer att utforska i min egen och min gubbes släkt. Det var länge sedan jag forskade i mitt eget, det har ju varit fokus på forskning åt andra och emigrantforskning i många år. Nu har det därför blivit av att börja gå igenom gren för gren av slakten, fylla på med källhänvisningar, lägga till alla barn i familjerna och tränga längre tillbaka med hjälp av mantalslängder och bouppteckningar mm.

Matchningarna till DNA-släktingar har också krävt uppdateringar framåt i tiden. När jag för 40 år sedan började släktforska var det svårt att hitta uppgifter om nu levande släktingar, men med Arkiv Digitals register och en komplett Sveriges dödbok 1860-2016 har en ny värld öppnat sig. Man kan utan större problem följa alla anornas barn, barnbarn och barnbarns barn födda under 1900-talet.

Styrelsen

Ordförande

Anna-Lena Hultman 0321-40228
 konkordia@konkordia.se

Vice ordförande

Maj-Britt Johansson 0321-13066
 032113066@telia.com

Sekreterare

Inga Josefsson 0321-12712

Kassör

Monica Hållander Öhnell 0321-30178
 monica.ohnell@gmail.com

Ledamöter

Ingrid Linnarsson 0321-32450
 humla@telia.com
 Susanne Ferm
 murum_kaggarden@hotmail.com

Suppleanter

Inga-Lisa Ahlstrand 0321-41816
 ingalisa.ahlstrand@gmail.com
 Lennart Engqvist 0321-30354
 0321-30354@telia.com

Valberedningen

Roger Jarvid
 rjarvid@hotmail.com
 Sonja Svensson

Redaktionen

Maj-Britt Johansson
 Roger Jarvid
 Sofie Carlsson
 Mail till redaktionen
 sofiecarlsson90@gmail.com

Föreningsuppgifter

Ulricehamnsbygdens
 Forskarklubb
 c/o M. Hållander Öhnell
 Andra Ringvägen 6
 523 72 Timmele
 websida . <http://uf.konkordia.se/>

Bankgiro: 5967-3723
 Org. nr: 0121283246
 Medlemsavgift
 150 kr/person
 plus 50 kr per familjemedlem

Verksamhetsberättelse 2018

Årets verksamhet inleddes måndag den 19 februari i Konkordiahuset med kursen ”Det sitter i väggarna”. För den som ville utforska sin fastighets historia.

Söndag den 25 mars hölls föreningens årsmöte i Konkordiahuset, varvid Timmele ukuleleorkester och sångare underhöll med sitt program ”Så sjöng farfars far och mormors mor”. Skillingtryck och andra gamla visor.

Styrelsen har haft ytterligare två möten under året.

Två nybörjarkurser i släktforskning har hållits under året, under ledning av Anna-Lena Hultman.

I mars hölls kursen ”Disgen för nybörjare” Hur du lägger in din släkt på data.

Torsdag den 12 april hölls ett DNA-café, med god avslutning. Ämnet för kvällen var ”Hur tolkar du resultatet av din forskning?”

Söndag den 27 maj var det dags för den årliga vårutflykten. I år var målet Jordkulan i Nöre.

1 -2 september. Släktforskardagarna hölls i år i Växjö där temat var ”Migration”. Ombud från vår förening var Maj-Britt Johansson.

3 oktober. DNA-kurs. För dig som gjort ditt DNA-test, och vill lära dig lite mer.

Söndag den 7 oktober. ”Vad kan en gammal bonad berätta”. Margareta Rosvall, Falköping, gästade Konkordiahuset och höll ett uppskattat föredrag, med bildspel, om gamla bonader, de texter som pryder dem, och vad de säger oss. Detta var ett samarrangemang med Hössna Hembygdsförening.

28 oktober. DNA-café för nybörjare, med möjlighet att testa sig.

Forskarhjälp på Ulricehamns bibliotek och i Konkordiahuset har fortsatt under året.

Två tidningar har under 2018 distribuerats till föreningens medlemmar.

Antalet medlemmar var vid årsskiftet 149 stycken.

Hössna, 2019-02-12

Styrelsen

Gilla oss på Facebook

Titta gärna in på vår websida: <http://uf.konkordia.se/>

RAPPORT FRÅN SLÄKTFORSKARDAGARNA I VÄXJÖ 2018

"Migration": Så löd temat för 2018 års släktforskar dagar, vilka hölls 1-2 september i Växjö. För värdskapet stod Kronobergs Genealogiska förening, och platsen för evenemanget var Fortnox Arena i Växjö. Invigningen sköttes av kulturminister Alice Bah Kuhnke.

Fredagens förbundsstämma, som hölls i Utvandrarnas hus, gick raskt undan. En ny styrelsemedlem invaldes: Hans Olsson som är född och uppvuxen i Karlstad, bor sedan 1975 i grannkommunen Forshaga, och har ägnat hela sitt yrkesliv åt försvaret.

Endast en motion var inlämnad. Den gällde Sveriges Dödbok, där man föreslog att fältet flicknamn byter namn till födelsenamn i alla mallar för Sveriges dödbok. (Det händer ju att även männen byter namn)

Vad som fick det hela att hetta till var redogörelsen för förbundets ekonomi, vilken inte är vad den borde vara. Man dras med ett stort underskott, på grund av skenande utgifter. Styrelsen fick, efter en del diskussion, i uppdrag att vidta alla åtgärder man kunde för att få skutan på rätt köl igen. En föreslagen avgiftshöjning för 2019 på fyra kronor per medlem klubbades igenom.

Som vanligt hade ett stort antal utställare slagit upp sina montrar i de rymliga lokalerna, representerande alla delar av Sverige, och även grannländerna Finland, Åland och Tyskland.

Tre intressanta föredrag, parallellt, fanns att välja på under både lördag och söndag. Sammanlagt trettio stycken. Mest publik, med 100 m. långa köer, drog nog Peter Sjölund med sitt föredrag: "DNA spårar släktens vandringar". Ted Rosvalls föredrag: "Emigrantforskning på nätet" var också populärt. Precis som hans mottagning i Släktforskarförbundets monter rörande emigrantforskning. Då proppades gången utanför montern fullkomligt igen. (Är man tv-kändis så är man.)

2 500 besökare beräknades under lördagen, något mindre på söndagen. Om man bortser från köerna som bildades till lunch, kaffe, varmkorv o.s.v. tror jag nog att alla, både besökare och arrangörer, hade all anledning att känna sig nöjda.

År 2019 ses vi i textilstaden Borås!

Maj-Britt Johansson

Inför DNA-experten Peter Sjölungs föredrag ringlade kön över 100 meter lång.

DNA-TEST - VAD SKA JAG VÄLJA?

Nu är det populärt att DNA-testa sig, både bland släktforskarna och bland folk i allmänhet. Testföretagen försöker överträffa varandra i reklam via TV och internet och då är det svårt att veta vad som är bäst att välja.

Först och främst bör man tänka över om man över huvud taget vill testa sig. Man kan ju få resultat som man inte vill ha! Att få reda på att far inte var den rätta pappan kan ju vara chockerande.

Det finns tre olika test att välja på:

- Autosomalt test där man får träffa på alla linjer ca 10 generationer bakåt.
- Y-DNA för den som vill tränga djupare in i ursprunget på den rena faderslinjen.
- MT-DNA för djupdykningar i moderssidan bland förfäderna

Y-DNA och MT-DNA är det man testat för att hitta förfädernas invandring till Europa, samband med fynd i arkeologiska utgrävningar osv.

Det finns 4 stora företag som testar DNA, Ancestry, MyHeritage, FamilyTreeDNA och 23andMe. Ancestry är störst, men FamilyTreeDNA har flest svenskar testade. Det finns olika fördelar och nackdelar med alla. Man kan exportera sitt DNA-resultat mellan de olika företagen med undantag för export till Ancestry, men om man testat där kan man överföra till de andra. Jag har testat mig hos FTDNA och har nu 2.395 matchningar med andra testade personer som är mer eller mindre släkt med mig. Jag överförde mitt DNA-resultat till MyHeritage och fick där 5.612 släktingar, en del var samma som hos FTDNA, men de flesta var nya.

Det är bara hos FamilyTreeDNA (FTDNA) som man kan testa både Autosomalt, Y-DNA och MT-DNA. De har det dessutom så bra ordnat att man kan börja med ett av testen och sedan utöka till andra nivåer utan att skicka in nytt prov.

Jag har med början 2017 tagit hem DNA-tester från FTDNA i USA och har i dagsläget testat eller levererat till 115 personer. Orsaken till att jag tar hem testkit är krånglet med PostNords avgifter som drabbar den som själv beställer kit från USA. Jag beställer 50 kit i taget och eftersom jag inte betalar något för dom, blir det heller inga avgifter. Det är ju också enklare för den som vill testa sig att hämta hos mig än att beställa online. Jag ger hjälp med topsningen, registreringen av kitet online och betalningen med kontokort. Alla som testat sig får också en beskrivning av hur man tolkar resultatet när det väl kommer – på svenska.

Min erfarenhet efter några år är att FTDNA är bäst att börja med – om man inte har sina rötter i utlandet. De olika företagen har olika priser, men FTDNA är billigast och om man vill vänta på rabatter som dyker upp vid helgerna kan man komma ner till 39 dollar. Det ordinarie priset för Autosomalt test (Family finder) är 79 dollar /ca 735 kr).

Nu har jag 50 tomma kit hemma och står beredd att testa fler. Hör av er till mig på tel 070-5950004 eller konkordia@konkordia.se

Jag rekommenderar släktforskarförbundets artikel om Så mycket kostar det att DNA-släktforska på Rötter www.genealogi.se

Anna-Lena Hultman

Sveriges befolkning 1940 i Arkiv Digital

Ny folkräkning. I slutet av december fick Arkiv Digital's abonnenter en efterlängtd julklapp. Det handlar om drygt 6,3 miljoner svenskar, som levde i landet den 31 december 1940. Källmaterialet till Sveriges befolkning 1940 utgörs av de utdrag som skickades till Statistiska Centralbyrån för att utgöra underlag till 1940 års folkräkning.

FARMOR ANNAS LIVSÖDE

Min farmor Anna Ehn, föddes och växte upp i en liten by utanför Falköping, en mil nordväst åt Trollhättan, som heter Gökhem. Familjen bestod av mor, far och sex barn, varav Anna var nummer fem i syskonskaran.

Då syskonen slutat skolan flyttade de hemifrån. Till platser allt ifrån Skövde till Östersund. Bara Anna blev kvar hemma och arbetade som piga på gårdarna runt Gökhem. Men i början av 1900-talet blev Anna med barn, och vad jag har förstått så ville hon inte ha barnet. På den tiden gjorde man inte abort, så Anna tog sig upp till Stockholm för att föda sitt barn. Det blev en flicka, som döptes till Berta. Fadern var okänd. Annas far var död, men hennes mor ville ändå ta hem barnet, så Berta står i kyrkböckerna som fosterbarn hos sin mormor.

Anna stannade kvar i Stockholm under ett halvår, för att kanske kunna finna lyckan där, men återvände till Gökhem, och fortsatte att arbeta som piga på gårdarna. Två år senare råkade hon ut för en svår olycka. I Falköpings Tidning kunde man läsa:

”En hemsk olyckshändelse inträffade i onsdags under tröskning vid Lillegården i Skår. En piga som skulle gå upp för att kasta fram säd till matarbordet råkade med kjolen fastna i hjulen till cylindern. Förskräckt här över skulle hon troligen söka frigöra sig härifrån, men råkade därvid få ner högra armen i växel, med påföljd att armen nästan lösslets vid axeln, samt blev krossad på flera ställen. Den så illa

skadade fördes ofördröjligen till lasarettet i Falköping, där armen avtogs invid axeln.

Som säreget kan antecknas, att den olyckliga ingen gång förlorade sansen, utan behöll fullt medvetande såväl då tröskverket måste skruvas isär för att lösgöra henne där ifrån, som då hon forslades till staden.”

Pigan, det var min farmor Anna Ehn. Hon var, i februari då detta hände, i tredje månaden och i augusti födde hon en gosse. Min pappa, Einar.

Anna och hennes mor fick hjälpas åt i hemmet. Åren gick, och då barnen slutat skolan flyttade de hemifrån och började försörja sig själva. Berta kom, i likhet med sin mor en gång, att bli piga på gårdar i Gökhem.

Anna arbetade senare i livet som städerska i skolan. De sista åren bodde hon på Floby ålderdomshem. Hon blev 85 år.

På 1960-talet uppmanade Sveriges Radio sina lyssnare att skriva berättelser om hur det var förr i tiden, med fattigdom och elände. Inkomna bidrag samlades i en bok med titeln: ”Det hände i vår tid”. Syftet med boken var att berättelserna skulle användas på studiecirkel, som grund för diskussioner och jämförelser av förhållandena då och nu.

Berta skrev då en berättelse om sin mors öde. Den finns med i boken, och lyder:

”Kommunen bidrog med tre meter ved. I början av 1900-talet fick min mor höger arm indragen och avsliten i ett tröskverk, på gården där hon tjänade. Efter sex veckors sjukhusvård kom hon hem som invalid, knappt 30 år gammal. Det fanns ingen försäkring, eller hjälp i någon form då, varken ekonomiskt eller i form av protes. Hon skulle då också snart ha ingått äktenskap, men det kunde det heller inte bli tal om, då hon ansågs oförmögen att sköta ett hem med bara en hand.

I augusti födde hon en son, som nu också skulle ha mat och vård. Av fadern fick hon 400 kronor, som fosterlön. Det skulle räcka tills ungen blev stor nog att försörja sig själv. Nu var vi fyra stycken i den gamla stugan. Två små ungar, en mor med bara vänstra armen i behåll och en gammal, sjuklig och utsliten mormor. Från kommunen var det enda vi fick, tre meter ved till jul.”

John Ehn

Sveriges dödbok

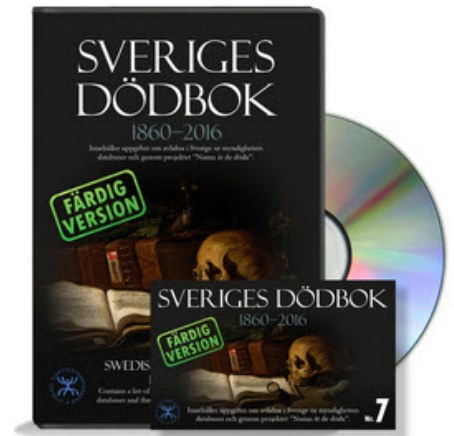
Sveriges dödbok, förbundets kanske mest framgångsrika projekt genom tiderna, har utkommit i hittills sju upplagor. Den senaste är Sveriges dödbok 1860-2016 som släpptes i slutet av november 2018.

Dödboken är ett oerhört uppskattat hjälpmedel för släktforskare, både i Sverige och utomlands. Även pastorexpeditioner, skatteförvaltningar, arkiv, bibliotek och många fler har upptäckt att de har nytta av Sveriges dödbok.

Sveriges dödbok 7 innehåller cirka 13 miljoner poster med uppgifter om avlidna i Sverige från 1860-2016 och är till närmare 100% fullständig avseende namn, födelse- och dödsdatum, civilstånd, dödsförsamling och adress. Dödboken finns att köpa som DVD-skiva eller USB-minne och fungerar på PC och MAC datorer.

Alla som köper den färdiga versionen av Sveriges dödbok 7 kommer att erbjudas möjligheten att ladda ner en **gratis** komplettering där 2017 ingår, så snart den finns tillgänglig.

Systemkrav är Windows XP eller senare eller Mac OS 10.7 eller senare.

DVD och USB-minne finns att köpa i Konkordiahuset.

Rabatt för våra medlemmar: DVD 550 kr, USB-minne 600 kr

SVERIGES BEFOLKNING 1985

Nyligen presenterade Arkiv Digital ett nytt stort register: Sveriges befolkning 1975, med uppgifter om alla svenskar detta år. Nu fortsätter de framåt i tiden och lanserar ett register över Sveriges befolkning 1985.

I det nya registret hittar man persondata om i princip alla svenskar som levde då, med fullständigt namn, adress, födelsetid och födelseförsamling, vigseltid eller tidpunkt för senaste civilståndsförändring, Vidare framgår vilka personer som bodde i samma hushåll. Källan är ett utdrag ur 1986 års mantalslängd, och avser förhållandena den 1 november 1985.

Det finns många olika sätt att söka efter personer i det nya registret: för- och efternamn, födelsetid-och ort, hemort och olika kombinationer av dessa uppgifter. Exempelvis alla Leif som är födda den 13 september 1928, eller alla Bertil Lundberg, vars maka heter Edit.

Sveriges befolkning 1985 ingår i Arkiv Digital's Allt-i-ett abonnemang.

NU HAR GUN TRE "PAPPOR"

I vårt medlemsblad våren 2014, hade vi ett forskarporträtt av Gun Ohlsson, Tvärred, där hon berättade om sitt spännande liv, allt ifrån det hon år 1946 föddes på allmänna BB, i Stockholm, som ett "oäkta" barn.

Hon berättade hur mamman, för att försörja sig, tog plats som hushållerska hos en ensamstående man, som hon senare gifte sig med. Gun fick på så vis en snäll pappa, så småningom två bröder och en harmonisk uppväxt. Och det kom att dröja sexton år innan hon fick veta att Bror, som han hette, inte alls var hennes pappa.

Hon var istället ett minne av en sommarflirt i Båstad, sommaren 1945, då hennes mamma arbetade som barnsköterska hos en familj, som tillbringade sommaren där. Samtidigt befann sig kung Gustav V i Båstad, med sin stab av tjänare, varav en tjänstgjorde som lakej och munskänk. Det var han som kom att bli Guns biologiska pappa. Han fick inte tillfälle att träffa sin flicka, förrän hon var sexton år, men tog sitt ansvar under hela hennes uppväxt.

Nu hade Gun två "pappor". Två bröder med samma mamma, och två bröder med samma pappa. Guns mamma dog redan 1965, medan Bror levde till 1996. Kalle avled 1989, men Gun hade fin kontakt med dem alla, så länge de levde.

Här kunde historien slutat. Men... Åren går, och nu skriver vi 2019.

Under en pratstund med Gun får jag höra en ny, minst sagt märklig berättelse, som började med att DNA, detta fantastiska hjälpmedel i släktforskarssammanhang, hösten 2016 introducerades i vår förening, och många tog tillfället i akt att testa sig.

"Jag topsade inte bara mig själv" säger Gun "utan också min dotter och min moster. Där visade resultatet, som

väntat, att vi var nära släkt. Sedan kom turen till min halvbror Lars-Erik, en utav "pappa Kalles" söner. Men där blev det stopp. Ingen matchning alls. Då säger han: "Det kan ju lika gärna vara min mamma som slarvat. För att försöka få klarhet testades då hans avlidne brors dotter. Svaret blev nedslående. Hon matchade Lars-Erik, men inte Gun.

I maj 2018 kom sedan ett mail från Family Tree DNA. De hade hittat en match på en kusin. Gun kände till sina kusiner på sin mammas sida, men där fanns inget som stämde. En kontakt med "den nya kusinen" ledde, som det brukar heta i deckarna, till ett genombrott. Hon berättade om en halvbror till sin pappa, född 1923. På frågan om han hade någon anknytning till Båstad eller Stockholm, visade det sig att han bott i Båstad, och gjort sin värnplikt vid KA 1 i Vaxholm. Olle Grahn, som han hette, var avlidnen, men hade en son boende i Båstad, som i sin tur talade om en son i Vadstena, vilken han dessvärre inte verkade ha någon kontakt med. Men en släktforskare ger sig inte så lätt.

Den som blev glad, då Gun hittade honom, det var brorsonen Olle i Vadstena, kallad "Lill-Olle". Nu hade han fått en faster, och gick gärna med på att topsa sig. Efter några veckor av spänd väntan kom resultatet. Positivt! Det visade sig att han var Guns brorson.

Nu får vi väl knyta ihop säcken, med att konstatera att Guns pappa, Olle Grahn, målare till professionen, avled 1961 bara 38 år gammal.

Maj-Britt Johansson

Till vänster: Pappa Bror. Mitten: Pappa Kalle. Till höger: Pappa Olle.

MER OM PINNEN

I förra medlemsbladet skrev jag ju om min farfars farfar Johan Per Carlsson, kallad Janne och även Pinnen, Han bodde i Liared i slutet av 1800-talet och några år in på 1900-talet.

Samma dag som bladet kom i brevlådan ringde Hugo Isaksson från Timmele och tackade för artikeln. Han hade även en del intressanta saker att tillägga. Hugo föddes i Brunsered ganska nära torpet Höjden där Pinnen bodde. Platsen kallades även Jannes eller Höjna, berättade Hugo. Han visste också att Janne som var skomakare även hade lärlingar i sin tjänst.

Så nämnde han också en dikt som var införd i Ulricehamns Tidnings julläsning 1937, där Pinnen nämndes, liksom andra välkända personer i vår bygd. Det gäller alltså inte den ursprunglige Pinnen Janne, utan hans son Johan Johansson, som vid denna tiden bodde i Igelsred, Liared. Johan handlade med hästar, i varje fall på marknaderna i Ulricehamn och Falköping, och gjorde sig nog goda förtjänster. Att även Johan skulle ha kallats Pinnen var en nyhet för mig, jag har bara hört uttrycket Pinna-Johan.

Senare fick jag hela dikten av Hugo, och den kallas ABC för Knalledonien. I stort sett handlar varje bokstav om en lokalt känd person från Ulricehamnsbygden, nästan bara män. En enda kvinna nämns vid namn, och i övrigt påstås att kvinnor är besvärliga. Man får väl se dikten som ett tidsdokument, bitvis skrämmande, eftersom både sympatier för Hitler nämns och även judefientliga åsikter. I övrigt driver dikten ganska elakt med flera personer, och det är väl tacksamt eftersom de flesta verkar ha varit lokalpolitiker och pampar. I jämförelse är versen om Pinnen ganska snäll, tycker jag

Pinnen är känd uti hela vår trakt.

På hingstar sig Pinnen förstår,
men nu går han helst med sin hund uppå jakt
och tar sig en stek och en tår.

Om du som läser det här är intresserad av att få tillgång till hela dikten kan du höra av dig.

Tack Hugo för informationen och dikten!

Roger Jarvid - 0321-15710

Hitta lätt bland flygbilderna med ny karta

I Arkiv Digital finns flera miljoner flygbilder, förvärvade för några år sedan från Svenska Aero-Bilder AB. Bilderna, som visar hus, gårdar och annan bebyggelse runt om i Sverige, är tagna mestadels under 1960-1990-talen. Men det finns även en del som är äldre och en del som är tagna på 2000-talet.

Hittills har det varit ganska svårt att hitta bland bilderna, eftersom de ligger i de serier som de en gång i tiden fotograferades i. Samma ort kan finnas på flera ställen i materialet. Men tack vare en ny funktion, då serierna markerats på en karta, har letandet nu blivit mycket enklare.

EKONOMISKA KARTOR TILL SALU

Det finns några ex. kvar av de uppskattade gröna, ekonomiska kartorna från 1959 – 1960, i skala 1:10 000, med inlagda fastigheter och fastighetsgränser. De finns online hos Lantmäteriet, men att skriva ut ett helt kartblad är omöjligt. Priset är 100 kr/st.

Titta gärna in till Konkordiahuset någon tisdagseftermiddag, eller ring 070 595 00 04.

PENSIONAT BOGESUND

I vårt medlemsblad hösten 2018, hade vi en artikel om Stenlundshuset, och utlovade då eventuellt lite om pensionatet, beläget på andra våning i huset. Något som nu flera uttryckt önskemål om.

Gästerna börjar komma.

På 1930-talet ägdes pensionatet av en kvinna vid namn Agnes Ohlsson. I köket huserade kokerskan Ruth Andersson, född 1909 i Svenljunga, och köksbiträdet Signe Robertsson, född 1910 i Månstad. Där lär också ha funnits en manlig anställd ”allt i allo”.

1946 övertog Ruth Andersson rörelsen, och kom att stå vid grytorna, i helg och söcken, sju dagar i veckan, i det gammaldags fullkomligt omoderna köket, där bänkarna hade en höjd på cirka 75 cm. All mat tillagades på järnspisen. Till sin hjälp hade hon ett köksbiträde, som bland annat hade att sköta disken, vilket skedde i en zinkbalja på diskbänken, och att bära in ved till köksspisen. Dessutom fanns där en servitris, klädd i svart kjol, vit blus och ett litet serveringsförkläde. Hon behövde inte jobba i

köket, var ledig varannan söndag och en eftermiddag i veckan, då det fanns en avbytare anställd.

Servitrisens uppgift var att bära in maten, ta upp beställningar och serva gästerna. Men hon hade också en del städning på sin lott.

Pensionat Bogesund var inte ett ställe där ”vanliga arbetare” intog sina måltider. Det var bankanställda, lärare, notarier, affärsidkare och pensionärer. Mest ungarlar. Många var stamgäster och betalade sin nota en gång i månaden.

Frukosten serverades mellan klockan åtta och tio, medan tiden för middagen var mellan tolv och fjorton. Till frukosten var det viktigt att det fanns färsk frallor. Så det var första uppgiften, på morgonen,

för springpojken hos Annie Gustavssons bageri att leverera dessa.

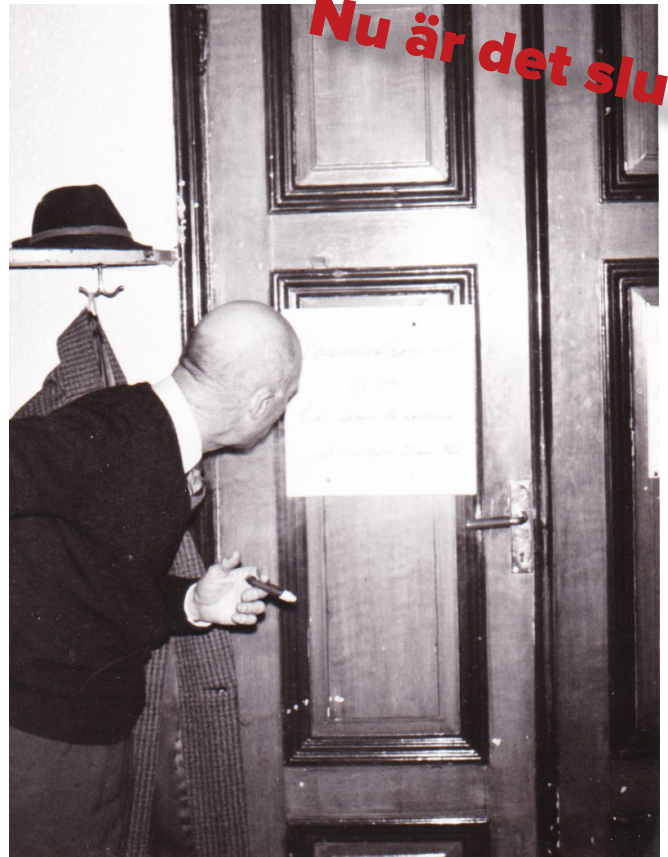
Maten som serverades var, utan undantag, lagad från grunden. Mestadels rejäl husmanskost. Middagen, som var trerätters (soppa, varmrätt och dessert) intogs vid bord med vita linnedukar och dito servetter. Efter måltiden drog sig sedan gästerna tillbaka till "rökrummet" för kaffe på maten, och kanske en cigarr, medan man fick tillfälle att dryfta läget i världen, och kanske lite skvaller från sta'n.

Då det drog ihop sig till Märten gås, då gick budet till Anna Josefsson. Anna, som tidigare arbetat på pensionatet, bodde tillsammans med sin bror, Elias, på ett ställe på Lövåsgatan, som i folkmun kallades "Galgen". Anledningen till dessa gästspel var, att ingen kunde koka så god svartsoppa som "Anna på Galgen". Då den stog på menyn var det kö över Stenlunds kullerstenslagda gård.

Precis som då det dukades upp julbord. Då blev det också många matgäster, eftersom många anställda vid stadens butiker fick tillfälle att äta julmat där på sin middagsrast.

Rut Andersson vid spisen och Linnéa Nilsson vid diskebaljan.

Gunnar "Sampo" Sandberg betraktar anslaget om stängning av pensionatet.

Pensionatet hade också tre övernattningsrum. Inte femstjärniga precis. Liknade väl mest garderober i storleken. Men det var ganska vanligt med nattgäster. Ofta sådana som arbetade på järnvägen. Till exempel konduktörer, som skulle fortsätta nästa dag.

Men allting har en ände. En dag satt ett anslag på dörren, som berättade att det omtyckta matstället, eftersom huset ska rivas, kommer att upphöra. De anställda fick se sig om efter annat arbete. Ägarinnan sedan trettio år tillbaka, Ruth Andersson, flyttade till sin trolovade Ansin Svensson i Knätte.

Därmed får vi väl definitivt sätta punkt för berättelsen om "Stenlundska huset".

Källa: Thea Davidsson, Hökerum, (servitris på pensionatet på 60-talet).

Maj-Britt Johansson

FORSKARPORTRÄTTET: GÖSTA ULLBERG

I vår serie forskarporträtt har nu turen kommit till Gösta Ullberg, boende i Grönahög. Därför har jag tagit mig till hans villa på Nyarpsvägen där han nu, sedan hustrun Göta gått bort, och de tre barnen för länge sedan lämnat boet, bor ensam. Nu sitter vi i hans trevliga kök och pratar om åren som gått. Och jag förstår snart att jag har en verkligt genuin Grönahögsbo framför mig.

”Jag föddes” säger han ”1928 i Bohestra, en av Grönahögs byar. Mina föräldrar hette Bertil och Ebba Ullberg, och jag hade två bröder och en syster. Barndomsminnena är många, med både lek och arbete. Man fick ju hjälpa till med vad man kunde, då man var liten. Som att trampa bälgen åt far, då han smidde ute i ”lleståuva”, där det fanns både smedja och snickarbod. Det var roligt att se på då far formade järnet till olika saker. Mindre roligt var det att gå efter hästen vid tröskvandringen. Runt, runt, varv efter varv. Man blev glad då mor ropade ut, att nu är det färdigt. Mor var den som matade verket, far lade fram nekerna”.

Gösta kom att stanna kvar i föräldrahemmet fram tills det var dags för värnplikten, och arbetade då delvis i jordbruket, delvis i skogen.

1951 började han istället arbeta på strumpfabriken BOLA i Grönahög, där det kom att bli 20 år. Nästa anställning blev vid Segervaror i Röshult, som chaufför. Ett trevligt arbete, som han fortsatte med ända fram till pensionen. Hans arbetsuppgifter där var att lämna och hämta hemarbeten, som fabriken hade utlagda i bygden, och att leverera färdiga varor till Göteborg.

Hembygden, och naturen med sitt djur och fågelliv ligger, som jag förstår, Gösta varmt om hjärtat. Vi talar om Komosse, med sina sägner. Som ”Medelstenen” under vilken sockenmännen sägs ha gömt kyrksilvret för att rädda det undan Gustav Vasas härjningar. Om ”Stridsbacken” där svenskar och danskar sägs ha drabbat samman en gång, och om det rika fågellivet där ute. Var ska man höra göken om våren, om inte under en vandring på Komosse. Ett Eldorado för den fågelskådare, som Gösta varit.

Här gjorde Gösta och hans gode vän Carl-Erik Andersson, tillsammans med en arbetsstyrka

från Ulricehamn, många timmar då spången ut till Björnön år 2003 -2004 rustades upp i regi av ”Västkoststiftelsen”. Ett omständligt arbete, då virket fraktades ut med helikopter. Allt för att besökare skulle kunna ta sig smidigt och riskfritt ut till Björnön. Ön med sin vandrande sjö, och stenarna som markerar gränsen mellan Småland och Västergötland, och där socknarna Grönahög, Ölsremma, Strängsered och Mulseryd möts. Där kan man grilla en korv, om det inte är eldningsförbud.

”Ta en skidtur på mossen en solig, vacker vårdag då skaren bär”, säger Gösta, ”Det är en upplevelse. Åk gärna upp till högsta punkten (448 m. ö. h.) ner över Stridsbacken och ut till Björnön, där man kan packa upp sin medhavda fika”.

Carl-Erik Andersson, född 1932, och med sin hemvist på gården Skogen i Grönahög, var under många år Göstas vän och hans kamrat i ett antal projekt. Nu finns inte Carl-Erik längre och Gösta är nog med att poängtera, att de gjorde allt gemensamt. Och det blev flera projekt i Hembygdsföreningens regi som de kom att medverka i.

Såsom ”Häradsvägen genom Grönahög”, då man började med studiecirklar, uppdelade rotevis, för att på bästa sätt ta till vara lokalkännenheten. Sammanställningen gjordes sedan till största delen av Carl-Erik och Gösta. Resultatet blev en vandringsled med inte mindre än tjugosju intressanta stopp, beskrivna i en folder, och inprickade på en karta. Där finns till exempel ”Klosterjorden” som Vadstena kloster varit ägare till, och där det en gång ska ha funnits ett kloster. Där finns en krypgran, som breder ut sig på en yta av 165 kvadratmeter. Och ”puurn” en vattensamling högt uppe på berget, som sällan sinar.

”Gamla namn i Grönahögsmarkera” var en bok som kom 1997, då man tillämpade samma arbetssätt. Med

studiecirklar. Här har varje gård i socknen fått en egen sida, med vägar, åkrar, källor och andra ställen på fastigheten, vilka fått mer och mindre fantasifulla namn. Allt inprickat på en vidstående karta.

De medverkade också vid tillkomsten av boken "Gamla gränsmärken runt Kinds härad".

Och tillsammans med kantor Elof Davidsson, gjorde de en dokumentation av gravar, tillkomna före år 1930, på Grönahögs kyrkogård, med foto, inskrift och storlek på stenarna.

1998 gjorde de sedan en ny gravförteckning över Grönahögs kyrkogård. Den är till god hjälp för

släktforskare, och för besökare, som letar anhörigas gravar.

Och naturligtvis finns de med i den fina "Grönahögsboken", på nästan 600 sidor, utgiven av Hembygdsföreningen, år 1992.

Dessutom har Gösta hunnit med mycket egen forskning, och har vid något tillfälle medverkat i vårt medlemsblad.

Maj-Britt Johansson

Gösta Ullberg skickar också med en dikt på västgötamål:

MINNE FRÅN HEMBYGDEN

I Grönahögs socken där legger la Tången,
å nära in te legger Köttkulla göl.
När seppera blomma där oppe i vången
feck ja raka bort bae kvesta å löv.

Ja ser la hôr svalerna singla i lufta,
Å lommen han kommer la frå Ola sjö.
Å rosera blomma, konvaljera lukta,
Sen ûm nåra veker, så bli di la hö.

I skogen gå kora, å skällkoa pinglar,
dä mumlar å tassar å klöverla slå.
Å darrgräsets klockor på stelkera dinglar,
Dä ä sômmer å môrdera semma på hemlen blå.

I backen på Tån, där sôm aspera växa,
Å hôrsfibla blommar i sommarens dar,
Där lå ja å läste mi rolia läxa,
Å läxboka har ja la allt ännu kvar.

I Högabergs backa där bodde la trölla,
Söm ilsknade te når sùm körkklocka klang.
Mä stäina, sôm hus, börja dôm bôlla,
Å en tröllgubbe neråt körka sprang.

Han kasta la stäin, sôm i fången han bar på,
Men stäinen kom inte te körkklocka fram.
Dän la sek på berghälla. Där legger den kvar, så
vi skolonga såg märkera etter nävarnas kram.

Å skraddare Joan, sôm bodde i Hängen,
Han bjö på en tuting når kunderna kom.
Han sudde kostymer åt husbonn å drängen
Å nubbfaska hanses, den va allri tom.

Å Åhsen i Ramnö, sôm åt så förfälit,
Drack ur Rômna sjön, når fem seller han fåttu
utå handlarn i Uddagårn, å s^m han ätit
te fem supa brännvin. Ha sa "Dä va gott".

Uti Ola sjö lå ja ôfta å feska,
en äling ja feck la iblan nåen gång.
Så hjälpte ja farmor i köket å deska.
Dä töckte ja va ett förskräckelit tvång.

I minnet där lever la Grönahögs backa,
Å môsar å skoga, å blommande äng.
För att ja fått va där, min Gud vell ja tacka.
I körkgårn ha far å min farfar sin säng.

Calle på Tån

MINNEN FRÅN GÄLLSTAD OCH GRÖNAHÖG

Carl Mauritz Axelsson, signaturen "Calle på Tån", författaren till verserna på förra sidan, föddes 1878 i Gällstad. bodde de första åren hos sina morföräldrar, Petter och Kajsa Bolander i Jansgård, i Påbo, och har ett förflutet i tidningsvärlden. Nu sitter han, 75 år gammal, på den uppländska slättbygden och ser minnena från hembygdens ängder dra förbi. Det resulterar i en artikelserie i Ulricehamns Tidning, varav jag fått en kopia på en del, och plockat några "russin ur kakan":

"Där låg jag" skriver han "som en liten 4-års pojke, på rygg i morfars trädgård, stirrande upp mot de drivande sommarmolnen, och önskade få se änglar hoppa från det ena molnet till det andra.

Minnet av lekkamraterna. Lambert i Fårahagen och Ragnar i Nygårdet. Den förre död i barnaåren. Den andre påträffad i Ulricehamn för några år sedan, liksom minnet av min förste skolkamrat Albin Fröjd från Bredared, Västergårdens soldattorp, väcker vemodiga minnen i mitt väsen.

Sedan jag blivit ett par år äldre, var det ett stort nöje att gå till ån, som flyter genom Jansgårds och Bredared Västergårdens marker, och meta kräftor, Det var inga nio centimeters, utan både 15 och 18 cm. långa. Och det var ingen konst att få upp ett tiotal tjog kräftor på en eftermiddag. Men för att få bete gällde det att slå ihjäl ett antal grodor och sedan få dem.

Så blev det till att börja skolan. Jag hamnade genast i folkskolan, ty jag kunde redan både läsa, skriva och räkna. Men skolgången i Påbo blev inte långvarig. Endast ett år, ty både morfar och mormor avled med ett par års mellanrum. Morfar först. Mina förmyndare bestämde då att jag skulle komma till farfar Magnus Nilsson i Espered, Grönahögs socken, där jag fortsatte skolgången hos folkskollärare Gustafsson, som tillika var organist i kyrkan, och ansedd som den tidens främste organist i Göteborgs stift. Gustafsson var stamfar för släkten Gisslow, han var född i Gislaved, varifrån sönerna tog sitt nya tillnamn. Han var en mycket skicklig lärare, men en sträng herre. Karbasen kunde ibland dansa på ryggarna, på en del pojkar, särskilt då läxorna försummats.

En dag kom "darramor" in till mormor Kajsa i Jansgård, och berättade med darrande röst, att Antikrist hade kommit till Marbäck. Han hade fått många anhängare där, och alla buro Antikrists märke, inte på sina pannor, men på rockslagen. En Antikrists församling hade bildats där och den kallades

Godtemplarloge. Gummorna förfasade sig och slogo ihop händerna av fruktan för denna händelse.

Det fanns flera original, på den tiden, både i Gällstad och Grönahög. Ett sådant kom varje vår med sina målargrejer till Jansgård, alltid sjungande. Det var Vitus målaren, bosatt uppåt Strängseredshället. Det sades om honom att han i ungdomen studerat för att bli präst, men efter en olycklig kärlek kommit på dekis. Han gick inte i kyrkan, mer än på julen, men den predikan kunde han sedan ordagrant återge. Han hade ett fantastiskt minne.

Ett annat var Berggren, en gammal gårdfarihandlare, som på sin ålders höst hyrt in sig hos en familj på Skogen i Grönahög. Han hade ådragit sig ett lyte som gjorde honom stelbent.

Eftersom han aldrig gick i kyrkan hade han fått benämningen "Fritänkaren". Men Gudsförnekare, var han minst av allt. Signaturen kom vid mognare ålder underfund med att Berggren var teosof, med ett stort bibliotek innehållande en mängd filosofiska verk, av vilka skrivaren, som var läslysten, fick låna åtskilliga.

Minnet stannar dock särskilt vid den 90-årige Kalle i Åsa, Grönahögs församlings åldrige klockare. Han mottog vid kyrkogårdsporten alla avlidna grönahögsbor, och ledsagade dem med sin vackra, men av ålder något darrande, röst till deras sista vilorum. Han satt troget varje söndag på sin avskilda bänk under nummertavlan där han, trots åldern, ledde församlingssången som han gjort i en hel mansålder.

Maj-Britt Johansson

Välkommen till Släktforskardagarna

24-25 augusti 2019 i Borås

Tema: Kyrkans skatter

 facebook.com/sfd2019
  @sfd2019
 @sfd2019boras
  sfd2019.se

SLÄKTFORSKARDAGARNA 24 - 25 AUGUSTI 2019

Platsen är Borås nyuppförda Kongress i centrala Borås

Tema: Kyrkans skatter

Temat är intressant och dubbelbottnat, och kan åsyfta både de historiskt värdefulla föremålen, som finns i våra kyrkor, och de skatter som kyrkan under sekler inbringat.

Missa inte tillfället att lyssna till intressanta föredrag, och besöka den stora släktforsarmässan.
Mer information på: <https://sfd2019.se/>

Ett stort tack till er som lämnat bidrag till tidningen i form av artiklar, foton, m.m. Vi vill gärna ha fler skribenter till medlemstidningen. Allt är välkommet; artiklar, notiser, fotografier, händelser m.m. Om ni har ett uppslag eller idé men inte har tid att skriva så hjälper vi gärna till.

Melja till 032113066@telia.se eller ring Maj-Britt på 0321-13066.

Program våren 2019

Glöm inte att läsa
Föreningsguiden i
Ulricehamns Tidning
på tisdagar!

Kallelse till Årsmöte
med Ulricehamnsbygdens Forskarklubb
Söndagen den 24 mars kl.15 00 i Konkordiahuset, Hössna
Sedvanliga årsmötesförhandlingar.
Viktoria Jonasson, Brämhult, styrelseledamot i Sveriges släktforskarförbund,
Informerar om förbundet, Rötter, och släktforskarlagarna i Borås 24-25 aug.
Kaffeservering.
Alla intresserade välkomna!
Styrelsen

DNA-kurs för den som testat sig, och vill lära sig tolka resultatet
Start onsdag den 6 mars kl. 18 00 i Konkordiahuset, Hössna
Ledare Anna-Lena Hultman

Välkomna med på ett studiebesök på Borås stadsarkiv
Adress: Sparregatan 20, Borås
Torsdag den 11 april kl. 15 00, med 1 – 1 ½ timmes guidad rundvandring.
Där finns, bland mycket annat, en del handlingar om knallar.
Anmälan till Inga-Lisa Ahlstrand, tel. 073 024 20 40, senast 8 april.
Deltagarantalet är begränsat, vänta inte för länge med din anmälan.

Kafékväll i Konkordiahuset
Torsdag den 25 april kl. 18 00
Gun Olsson är värdinna, och håller ett föredrag med rubriken:
"Presentera din släktforskning för barn och barnbarn, eller som present till släktingar".
Kaffeservering.
Välkomna!

24 -25 augusti Släktforskarlagarna i Borås
Se föregående sida

Släkt-och bygdeforskning
I början av september planeras ett föredrag, av Anna-Lena Hultman, i ämnet.
Håll utkik i Föreningsguiden!

FORSKARHJÄLP

Stadsbiblioteket i Ulricehamn

Måndagar ojämnta veckor 15.00 - 18.30

Konkordiahuset i Hössna - Tisdagar 16.00 - 19.00